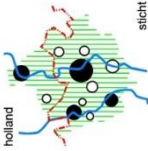

NIEUWSBRIEF

December 2017 nr. 11

STICHTS-HOLLANDSE HISTORISCHE VERENIGING
opgericht in 1957 gevestigd te Woerden

Werkgebied: De (voormalige) gemeenten: Bodegraven, Driebruggen, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden, Zegveld
Adres: Bekenlaan 20, 3448 XC Woerden / tel. 06-50 25 78 22 / mail@shhv.info / www.shhv.info
Bank: IBAN: NL42 RBRB 0943 3513 40 t.n.v. Stichts-Hollandse Historische Vereniging te Woerden
KvK-nummer: 40.46.44.34

Uit het bestuur

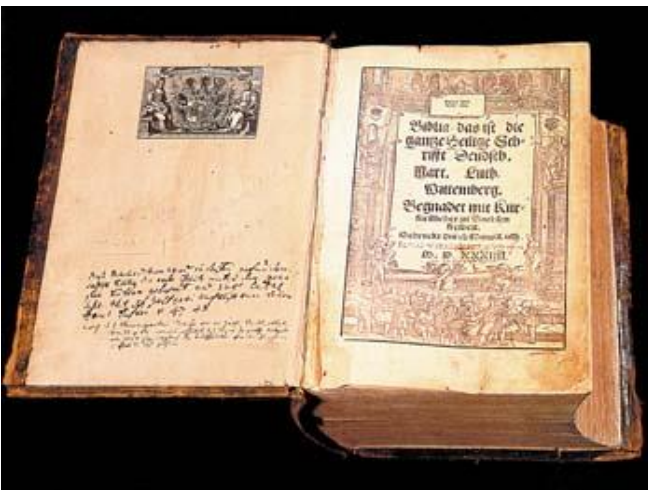
Van de voorzitter

Terugblik: Luther en het Duits

Afgelopen maand mochten we weer genieten van een prachtige presentatie van Sander Wassing over de figuur van Maarten Luther, en de relatie tussen deze hervormer en Woerden. In een opmerking tussen de zinnen door werd verteld dat Luther ook bepalend is geweest voor de ontwikkeling van het hedendaags Duits. Dat zit zo. Na zijn verschijnen voor de Rijksdag in Worms strijkt Luther incognito neer op het Kasteel Wartburg in Eisenach. Hij zet zich aan de vertaling van de Bijbel, vanuit de oorspronkelijke bronnen, en begint bij het Nieuwe Testament.

Al na tien weken (!) heeft hij dit deel klaar en het wordt in september 1522 uitgegeven in een oplage van 3.000 exemplaren, elk te koop voor omgerekend nog geen euro. In die dagen is dat overigens een fortuin. Drie maanden later volgt al de tweede druk. De rest van de Bijbel verschijnt in de jaren daarna in delen, en rond 1545 is Luther klaar.

Luther spreekt zelf Oostmiddenduits, een van de tientallen Duitse dialecten in die tijd. Maar in zijn Bijbeltaal richt hij zich op het taalgebied rond Neurenberg, toen een bolwerk van de

Hervorming. In feite hanteert hij de daar gebruikelijke spreektaal en als hij merkt dat bepaalde woorden of uitdrukkingen niet worden begrepen, bouwt hij een nieuw stukje taal. Uiteindelijk ontstaat een Bijbel in het Vroeg Nieuw Hoogduits, dat sterkt lijkt op de huidige Duitse taal, het *Hochdeutsch*. De Luthervertaling is zeer populair, omdat hij toegankelijk is geschreven, met gevoel voor stijl en elegantie. Dit in tegenstelling tot andere, vaak eerdere maar vooral 'zware' en onleesbare vertalingen van de Bijbel in een van de dialecten.

Kortom, een mooie verbinding dus ook tussen Woerden en het Duits. Leuke gespreksstof met de hier komende Duitstalige toeristen, of met onze vrienden in de Duitse partnerstad Steinhagen!

NIEUWSBRIEF

December 2017 nr. 11

Het is overigens een misverstand dat het standaard Nederlands (ook wel bekend als ABN of AN) zou zijn ontstaan uit de Statenvertaling van de Bijbel, die in 1637 verschijnt. Taalkundige Nicoline van der Sijs zegt dat het standaard Nederlands eerder was ontstaan, met name in de omgeving van Amsterdam, Haarlem en Leiden. Al in 1620 werken dichters als Vondel en Hooft aan de regels waaraan de standaardtaal moet voldoen. De Bijbelvertalers maken daar gebruik van. Wel is het zo dat daarna veel uitdrukkingen en gezegden uit de Statenvertaling in het standaard Nederlands zijn terechtgekomen. Boeiend, die geschiedenis van onze talen!

Extra Algemene Ledenvergadering – laatste oproep

Om de ANBI-status te kunnen aanvragen moeten de statuten worden aangepast, wat er op neerkomt dat ze eigenlijk opnieuw worden vastgesteld. Op 14 december aanstaande, in de pauze van de reguliere lezing in De Dam te Woerden, vindt daartoe een extra Algemene Ledenvergadering van de SHHV plaats. De agenda vindt u in de Nieuwsbrief van oktober 2017 en de relevante stukken staan op onze website.

Extra Algemene Ledenvergadering – contributieaanpassing

Het Bestuur ziet zich geconfronteerd met de almaar stijgende tarieven voor het verzenden van poststukken. Dit geldt met name voor die leden die een postabonnement op deze Nieuwsbrief hebben, waarbij elf maal per jaar een exemplaar wordt verzonden. Het voorstel van het Bestuur aan de Algemene Ledenvergadering is om de contributie voor deze leden te verhogen met € 5,-- per jaar, als bijdrage in de gestegen portokosten. Het betreft alleen de hoofdleden op een postadres; de contributie voor partnerleden verandert niet.

Voor alle leden die de Nieuwsbrief via email ontvangen, blijft de contributie in 2018 ongewijzigd ten opzichte van 2017. Leden met een postabonnement op de Nieuwsbrief worden uitgenodigd om een emailadres door te geven aan de secretaris (mail@shhv.info). Uiteraard vervalt dan voor hen de contributieverhoging.

Cadeau voor leden

Voor alle leden die daar interesse in hebben, is een cadeau beschikbaar in de vorm van een prachtige reproductie van een afbeelding uit circa 1500 waarop het land tussen IJssel en Rijn is afgebeeld. Met dank aan Het Utrechts Archief. Vanaf 14 december aanstaande kunt u het in een stevige koker verpakte cadeau afhalen bij de boekentafel die u vindt bij onze lezingen. De kaarten worden niet toegezonden. Afhalen kan ook tot 1 januari a.s. bij Peter van der Horst, Oudelandseweg 28 te Woerden. Wel eerst even van te voren een afspraak maken via telefoon 06 5420 0491. Voor een beschrijving van de kaart verwijzen we naar de vorige Nieuwsbrief.

Tot slot nog dit. In het jubileumnummer van Heemtijdinghen (2017-4) treft u onder andere een artikel aan van Denis Verhoef, van de Hollandse Vereniging voor Genealogie "Ons Voorgeslacht". Hij zal, op een nader te bepalen datum in februari 2018, een **extra** lezing komen verzorgen over de Utrechtse Parentelen. Meer informatie in de volgende Nieuwsbrief!

Niek de Kort – SHHV voorzitter

Komende activiteiten

Donderdag 14 december, 20.00 uur – toegang gratis

Het verhaal achter de Woerdense Altaarsteen – een lezing door Karel Innemée

Locatie: De Dam, Wilhelminaweg 79, Woerden

(Foto: Stadsmuseum Woerden)

In 1988 wordt tijdens graafwerkzaamheden vlak bij de Woerdense molen De Windhond (in een oude rivierloop niet ver van de oever) een stuk natuursteen gevonden. Het blijkt een nagenoeg compleet Romeins altaar te zijn. Uniek voor Woerden en zelfs uniek voor het westen van de Romeinse provincie Germania Inferior. Het bestaat uit kalkzandsteen en is gewijd aan 'Sol Invictus Helagabalus', de zonnegod, en de godin Minerva van de wetenschap, weefkunst en krijgskunst. Op de zijkant rechts staat een afbeelding van de standaard voor de vaandeldrager. De zijkant links is gedecoreerd met een offerbijl en een offermes. De bovenkant stelt een offertafel voor, waarbij een ondiepe schotel is uitgehouwen voor de offergaven. Er staat ook een tekst op de steen. In vertaling:

Tot heil van imperator Ceasar Titus Aelius Hadrianus Antonius Augustus Pius [heeft] L[ucius] Terentius Bassus, vaandeldrager van de derde cohors van de Breuci [dit altaar gewijd] aan de zonnegod Helagabalus en Minerva. Helagabalus was een god die vooral in Syrië werd vereerd. En de Breuci vormden een stam die uit de Balkan afkomstig was. Hoe kwam de cultus van Helagabalus, die afkomstig was uit Emesa in Syrië, hier terecht? En wat voor andere mysteriecultussen werden er zoal aangehangen? Met name de cultus van Mithras was wijd verspreid door het rijk. Ook Isis werd tot op de Britse eilanden vereerd. Wat was de aantrekkingskracht van deze cultussen?

Het verhaal achter deze Woerdense Altaarsteen wordt deze avond verteld door dr. K.C. (Karel) Innemée. Hij neemt ons mee in de bont geschakeerde wereld van religie in de derde en vierde eeuw.

(Impressie van de tempel van Helagabalus in Rome – afbeelding via Karel Innemée)

Dr. Karel Innemée studeerde Egyptologie, kunstgeschiedenis en archeologie, en is als onderzoeker verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Hij heeft daarvoor als universitair docent aan de Universiteit Leiden gewerkt. Sinds 1995 geeft hij leiding aan de opgraving van één van Egyptes oudste kloosters, Deir al-Baramus, waar in de 4e eeuw een groep kluizenaars een gemeenschap stichtte en met stenen van een afgebroken faraonische tempel hun eerste kerk bouwden. Ook doceerde hij als gastdocent aan de American University in Cairo en de University of Divinity in Melbourne. Zijn onderzoek richt zich vooral op de christelijke cultuur in het Midden-Oosten.

NIEUWSBRIEF

December 2017 nr. 11

Vooruitblik lezingen – aanvang 20.00 uur, toegang gratis

Dinsdag 23 januari 2018 Kees Nieuwenhuijsen – *Graafschap Holland en perikelen met de Bisschop – De Dam, Woerden*

Dinsdag 20 februari 2018 Cees Eysberg – *Nederland Schaatsland – en Niek de Kort – IJstijden van alle tijden – De Dam, Woerden*

Dinsdag 20 maart 2018 Frank Brandsma – *Koning Arthur – De Dam, Woerden*. Tevens vindt op deze avond de reguliere jaarlijkse Algemene Ledenvergadering plaats, voorafgaand aan de lezing.

Wetenswaardigheden

Wie weet meer over de Nieuwendijk in Woerden?

“Enkele nieuwe burens willen graag meer weten over 'hun' nieuwe straat: Nieuwendijk in Woerden. We komen er al heel snel achter dat dit een hele bijzondere straat is en dat de straat al rond het jaar 1400 op landkaarten van en rond Woerden ingetekend is! Zelfs het tolhuisje van 't Stichts - Holland staat er nog aan het einde van de straat! Samen met Rob Alkemade hebben we gesnuffeld in oude documenten, oud bewoners gesproken over hun periode op de Nieuwendijk en er zijn enkele oude privé foto's opgedoken. Bijzonder interessant. Maar ... wij weten nog niet genoeg om gestructureerd verder te kunnen. Wij horen graag uw suggesties, Marianne den Engelsman-Dams, telefoon 06 5218 1718.”

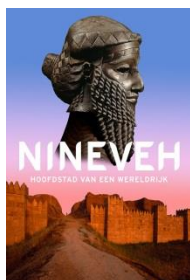
Koop een kerstboom bij de Ronde Tafel en steun het Stedsmuseum Woerden Vrijdag 8 december van 16.00 tot 20.00 uur, en Zaterdag 9 december van 10.00 tot 17.00 uur – Kerkplein, Woerden

De Ronde Tafel verkoopt dit jaar kerstbomen. Een deel van de opbrengst gaat naar het Stedsmuseum Woerden. Het geld is bestemd voor de herinrichting van onze zolder tot de spannendste doe-en-ontdekkplek voor de jeugd. Leidraad bij deze herinrichting is “Het Verhaal van Woerden”. Voor de verkoop zijn nog vrijwilligers nodig. Aanmelden bij Florian Bos, telefoon 06 3100 1036.

Aanbevolen!

Nineveh – tot en met 25 maart 2018 Rijksmuseum van Oudheden – Rapenburg 28, Leiden

Nineveh, 2700 jaar geleden de grootste stad ter wereld, herrijst in het Rijksmuseum van Oudheden. Deze tentoonstelling neemt u mee naar de bloeitijd van de Nieuw-Assyrische hoofdstad in Noord-Irak, rond 700 voor Christus. U ziet meer dan 250 objecten uit binnen- en buitenlandse musea, zoals het British Museum en het Louvre, waaronder reliëfs, beelden, kleitabletten en rolzegels. Bijzonder zijn de grote reliëfs uit de stadspaleizen en de reconstructie van een zaal uit het paleis van koning Sennacherib.

Deze Nieuwsbrief is namens het bestuur samengesteld, onder dank aan de vele informanten en tipgevers. **Suggesties voor de volgende Nieuwsbrief? Mail de informatie naar mail@shhv.info**